

VELİ BÜLTENİ

“ÇOCUKLARDA

ÖFKE VE SALDIRGANLIK,

YALAN SÖYLEME, İNATÇILIK”

ŞEHİT MUSTAFA ÇUHADAR
ORTAOKULU/İMAMHATİP
ORTAOKULU
REHBERLİK SERVİSİ

1-ÇOCUKLARDA ÖFKE VE SALDIRGANLIK DAVRANIŞLARI

Çocuklarda sık görülen davranış bozukluklarından birisi de saldırganlıktır. Çocuk akranlarına ya da çevresindeki diğer insanlara vurur, tekme atar, bir şeyler fırlatır. Etrafındaki insanlara fiziksel zarar verir. Çocuğun sergilediği bu davranışları ne sıklıkla yaptığı ve ne düzeyde olduğu çok önemlidir. **Küçük çocukların büyük bir kısmında bu tarz hareketler gözlenebilir; ancak çocuk bu davranışları sürekli ve yineleyerek sergiliyorsa, bulunduğu ortamlarda özellikle arkadaşlarına karşı saldırgan davranıyorsa bu davranışların aile tarafından dikkate alınması gerekir.**

SALDIRGANLIĞIN NEDENLERİ NELERDİR?

- 1- Saldırgan davranışların ebeveynler tarafından ödüllendirilmesi. Geleneksel kültürün erkek çocuğun saldırganlığını onaylaması(Ör: parkta iki çocuk birbirini döver. Biri daha çok dayak yerse, annesinin çocuğunun kendisini savunmadığı düşüncesiyle üzülmesi)
- 2- Çocuğun yetişkinlerden katı ceza, anlayışsızlık ve yetersiz sevgi görmesi
- 3- TV. Ve kitle iletişim araçlarının olumsuz etkisi
- 4- Ana-baba tutumlarının olumsuzluğu, çocukla aralarındaki iletişimin iyi olmaması
- 5- Çocuğun ana-babasından dayak yemesi

SALDIRGAN DAVRANIŞLARI NASIL ÖNLEYEBİLİRİZ?

1- Her şeyden önce ana-baba çocuğa saldırganlık modeli olmamalıdır. (Evde dayak yiyen bir çocuk varsa kardeşini dövüyor. Kardeşi yoksa okulda en ufak bir sorunda arkadaşına vuruyor ya da hayvanlara eziyet ediyor.)

2-Çok fazla saldırgan davranışlara tolerans gösterilmemelidir. Çocuğun istekleri bu tip davranışlar yapınca yerine getiriliyorsa, çocuk isteklerini yaptırmada araç olarak görmeye başlar. Saldırgan davranışlar ödüllendirilmemeli ve onun bu davranışının istenmeyen bir davranış olduğu hemen gösterilmelidir.

3- Ana-babanın ilgisi sevgisi azaldığında ve fiziksel cezalar uzun süre devam ettiğinde, çocukta saldırgan, asi, sorumsuz davranışlar gelişir. Saldırgan davranışlar ortaya çıktığında, yetişkinler sakin davranmalı, anormal duygusal tepkiler yerine ben dilini kullanmalıdır. (Böyle davrandığın için üzüldüm) Dayak saldırgan davranışın hemen bitiminde uygulandığı zaman, onun hemen kesilmesini sağlayabilir ancak, çocukta düşmanca duygular geliştirir.

4-Çocuk gergin ve sinirliken onunla tartışmamalı, sakinleşmesini beklemeli ve daha sonra davranışı ile ilgili konuşulmalıdır.

5- Çocuğa sosyal olgunluğuna uygun çeşitli sorumluluklar verilmeli, başarabileceği kadarıyla birçok şeyleri başlatıp, bitirmesi sağlanmalıdır. Çocuk başarıma duygusunu yaşmalıdır.

6- Çocuğa bu davranışın dezavantajları gösterilmelidir. Saldırgan davranışları ile isteklerini elde edemeyeceğini, istediği şeyleri kaybettiğini görmeli ve yaşmalıdır.

7- Olumlu davranışı pekiştirme: Ana-baba ve diğer yetişkinler çocuğun olumlu davranışını görüp, olumsuz davranışı görmezlikten gelmelidir. Çocuk bu davranışı yapmadığında sözel olarak ödüllendirilmelidir. Örn:10dk. Kavga etmeden ve bağırmadan oynadığında bu davranışını sözel olarak ödüllendirme vb.

8- Çocuğun dışarıda oynamasına izin verme, ergenin fiziksel aktivitelere katılımını sağlama; gerilimini azaltır ve enerjisini boşaltma imkanı sağlar.

9- Kendi kendine konuşma: Çocuk oldukça dürtüsel davranıyorsa ve onun bu yönünü kontrol etmede güçlük yaşıyorsa; çocuğa başkalarına vuracağı zaman, kendi kendini engelleyici cümleler söylemesi öğretilir. Örnek: 10 a kadar say ve ona vurma gibi.

10- Çocuk saldırgan modellerle karşı karşıya getirilmemelidir. TV deki şiddet içeren programları seyretmesi engellenmelidir. Eğer kesinlikle engel olunamıyorsa, ana-baba çocukla birlikte seyrederek şiddetin sonuçlarını tartışabilirler. Ayrıca bu şiddet filmlerinin gerçek yaşamın modeli değil, kurmaca olduğu çocuğa anlatılabilir.

11- Kızgınlıktan kurtulmak için alternatifler bulunabilir. Yumruklanabilen kil, çakılabilen çiviler, resim çizme, boyama çocuğun kızgınlık duygularını kontrol altına almayı sağlayabilir. Ayrıca futbol, basketbol gibi sporlar kabul gören çıkış yollarıdır.

12- Her yaş ve dönemde çocuğun temel ihtiyaçları zamanında yerine getirilmelidir.

13- Bu çocukların özellikle baba ile daha çok birlikte olması sağlanmalıdır.

2-YALAN SÖYLEME

1-Hayali Yalanlar: Küçük çocuklar gerçeği iyi değerlendiremedikleri için uydururlar.

2-Taklit Yalanlar: Çocuklar ana-babayı örnek alır. Ana-babanın yalanına tanık olan çocuk, yalan söylemeyi öğrenir. Örneğin:" Doktora gidiyoruz." diye gezmeye giden anne-baba, çocuğun yalan söylemesine zemin hazırlar.

3-Sosyal Yalanlar: Bunlar en yaygın olan yalanlardır. Bir yere gideceğimiz zaman, gitmek istemiyorsak, "Hastayım." diyebiliriz.

4-Savunma Yalanları: Çocuk kendini korumak için yalan söyler.

Çocuk sık sık eleştiriliyor, çocuğa sert tepki gösteriliyor ve mükemmelliğe zorlanıyorsa çocuk, yalana başvurabilir. Çocuk doğru söylediğinde "Yalan söylüyorsun." diye suçlanıyorsa çocukta, bu yalanların alışkanlık haline gelmesine neden olabilmektedir.

5-Yüceltilmiş Yalanlar: Başkalarının hayranlığını kazanmak için söylenen yalanlardır. Bazen de çocuklar bir özlemini dile getirmek için yalan söyler. Örneğin. Babası ölen bir çocuğun "Babam var." demesi gibi. Normal yollardan takdir edilmeyen çocuk, yalana başvuracaktır. "Annem öldü." diyen bir çocuk, kardeş doğumu ile birlikte ilgisiz kaldığı için böyle söyleyebilir.

YALAN SÖYLEME NASIL ÖNLENİR?

1-Yetişkinler örnek olmalıdır. Eğer anne-baba başkalarına yalan söyleyecek olursa, çocuğun, dürüstlüğü önemi anlaması çok güç olacaktır.

2-Aşırı tepki göstermemeli, yumuşak, hoşgörülü olmalı ve cezadan kaçınmalıdır. Aşırı tepki göstermek, çocuğun sizin öfkenizden korunmak için, yalan söylemeye devam etmesine yol açar.

3-Çocuklardan başaramayacakları şeyler beklememelidir.

4-Fazla baskıdan kaçınmalı ve koyduğumuz kurallarla çocuğun yaşamını fazla sınırlamamalıdır.

5-Çocuğu yetişkinler araç olarak kullanmamalıdır. Örnek: Anne ya da babanın çocuğa yalan söyletmesi. Annenin: "**Bu yaptığımızı baban duymasın.**" demesi.

6-Gizli polis gibi çocuğu sorgulamamalı: Örneğin: "**Doğru söylersen ceza vermeyeceğim.**" dedikten sonra, çocuk doğruyu söyleyince "**Biliyordum.**" diyerek tepki vermek ya da dayak, çocukta yalanı pekiştirir. Çünkü çocuk doğruyu söyleyince kötü karşılanmaktadır.

7-Çocuğun diğer çocuklarla kıyaslanmaması gerekir.

8-Ana-baba-çocuk iletişiminin olumlu olması gerekir. Çocuk istek, sıkıntı, kaygı ve endişelerini bizimle konuşabilmelidir. Onu dinlemek ve çözüm yollarını kendisinin bulmasına yardımcı olmak gerekir.

9-Yalan söylediği için çocuğu suçlamamak gerekir. "**Yalancı**" etiketi yapıştırılmamalıdır.

3-ÇOCUKLARDA SÖZ DİNLEMEME, İNATÇILIK

Çocukta inatçılık, çocuğun belli bir makul nedeni olmaksızın, bir harekette ısrar etmesi, davranışını, düşüncesini, durumunu değiştirmemesi şeklinde tanımlanabilir.

İNATÇILIĞIN NEDENLERİ: Çocuğa fazla baskı yapılması, Çocuğun tüm isteklerinin önüne geçilmesi, Yanlış ve yetersiz eğitim, Kardeş kıskançlığı, Yetişkinlerin kendi istekleriyle çocuğun istekleri arasında çelişkili davranış sergilemeleri, Çocuğa bağımsızlık duygusunun verilmemesi, Girişimciliğin desteklenmemesi

ANNE BABALARA ÖNERİLER

1.Anne-babaların inatçılığa karşı alacağı en uygun önlem çocuğa karşı aşırı **ısrarcı olmamaktır**. Çocuğa uygulanacak emir ve yasaklarla çocuğun benlik algısını ve hareket serbestliğini engellemek yanlıştır. Burada önemli olan nokta çocuğu kendi haline bırakmak deyince onun her istediğini yapmasına göz yummak olarak algılanmasıdır.

2.Anne-babaların yaptığı en büyük hatalardan biri çocuklarıyla **inatlaşmalarıdır**. Şayet çocuğunuzla inatlaşırsanız çocuğun inadını arttırmış olursunuz. İnadının nedenini bulup çözmeye çalışmalısınız.

3.Sizin de çözüm bulamadığınız durumlarda çocuğun **ilgisini başka yöne çekmeyi**, dikkatini dağıtmayı deneyin, bunun için ilgi duyduğu şeyleri keşfetmelisiniz.

4.Çocukların yaptıkları şeyden vazgeçmeleri için yapma etme şeklinde **-me -ma eki içeren fillerle** uyarılmaları, o işlerden vazgeçmelerini sağlamaz, tam tersi inadına o işi yapmaları için pekiştirme görevi yapabilir.

5.Çocuğa "**inatçı**" kelimesi kullanmayın.

6.Çocuk eğitimi ve kuralları belirlemede, uygulamada aile üyeleri arasında uyum ve söz birliği olmalıdır. Babanın kızdığı bir davranışı anne gülererek karşılar veya "**Çocuğun üstüne gitme**" diyerek korumaya kalkarsa çocuk neyin doğru olduğunu anlayamaz bocalar

7.Çocuğa isteklerini olumlu bir dille ifade etmesi **hatırlatılmalı, haklı istekleri yerine getirilmelidir. Yerine getirilmeyen haksız ve zamansız isteklerin sebepleri açıklanmalı; bazı isteklere kavuşmak için hak etmesi, beklemesi ve sabretmesi gerektiği öğretilmelidir...**